

13726 - شەبان ئېيىنىڭ كېيىنكى يېرىمىدا روزا تۇتۇشنىڭ چەكلەنگەنلىكى توغرىسىدا

سۇئال

شەبان ئېيىنىڭ يېرىمىدىن كېيىن روزا تۇتۇش توغرىدا بولامدۇ؟ چۈنكى مەن پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ شەبان ئېيىنىڭ يېرىمىدىن كېيىن روزا تۇتۇشتىن چەكلەنگەنلىكى توغرىسىدا ھەدىس ئاڭلىغان ئىدىم؟. بۇ ھەقتە چۈشەنچە بېرىشىڭلارنى ئۈمىد قىلىمەن.

تەپسىلىي جاۋاب

بارلىق گۈزەل ماختاشلار ئالەملەرنىڭ پەرۋەردىگارىم بولغان ئاللاھقا خاستۇر. پەيغەمبىرىمىز مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامغا، ئۇنىڭ ئائىلە تاۋابىئاتلىرى ۋە ساھابىلىرىغا ئاللاھ تائالانىڭ رەھمەت سالاملىرى بولسۇن.

ئەبۇ ھۈرەيرە رەزىيەللاھۇئەنھۇدىن بايان قىلىنغان ھەدىستە، پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دېگەن: **شەبان ئېيى يېرىملاشقاندا روزا تۇتماڭلار** [ئەبۇ داۋۇد رىۋايىتى 3237-ھەدىس. ئىبنى ماجە 1651-ھەدىس. ترمىزى رىۋايىتى 738-ھەدىس. شەيخ ئەلبانى رەھىمەھۇللاھ سەھىھ دەپ ترمىزىنىڭ سەھىھ ھەدىسلەر توپلىمىدا 590-نومۇرلۇق ھەدىستە كەلتۈرگەن].
بۇ ھەدىس شەبان ئېيىنىڭ يېرىمىدا يەنى ئون ئالتىنچى كۈندىن باشلاپ ئاخىرغىچە روزا تۇتۇشتىن چەكلەنگەنلىكىنى ئىسپاتلايدۇ.

لېكىن شەبان ئېيىنىڭ يېرىمىدا روزا تۇتسا دۇرۇس بولىدىغانلىقى توغرىسىدىمۇ ھەدىس بايان قىلىنغان: ئەبۇ ھۈرەيرە رەزىيەللاھۇ ئەنھۇ ھەدىس بايان قىلىپ مۇنداق دەيدۇ، پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دېگەن: **رامزاندىن بىر كۈن ياكى ئىككى كۈن بۇرۇن روزا تۇتماڭلار، پەقەت شۇ كۈنلەردە روزا تۇتۇپ ئادەتلەنگەن كىشى بولسا روزا تۇتسا بولىدۇ.** [بۇخارى رىۋايىتى 1914-ھەدىس. مۇسلىم رىۋايىتى 1082-ھەدىس].

بۇ ھەدىس روزا تۇتۇپ ئادەتلەنگەن كىشى ئۈچۈن شەباننىڭ يېرىمىدىن كېيىنمۇ روزا تۇتسا دۇرۇس بولىدىغانلىقىنى ئىسپاتلايدۇ. يەنى بىر كىشى دۇشەنبە، پەيشەنبە روزا تۇتۇپ ياكى بىر كۈن روزا تۇتۇپ بىر كۈن تۇتماي ئادەتلەنگەن بولسا روزا تۇتىدىغان كۈنى شۇنىڭغا توغرا كەلسە روزا تۇتسا دۇرۇس بولىدۇ.

ئائىشە رەزىيەللاھۇ ئەنھا ھەدىس بايان قىلىپ مۇنداق دەيدۇ: **پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام شەبان ئېيىنىڭ كۆپ قىسمىدا روزا تۇتاتتى.** [بۇخارى رىۋايىتى 1970- مۇسلىم رىۋايىتى 1156-ھەدىسلەر].

ئىمام نەۋەۋىي رەھىمەھۇللاھ مۇنداق دەيدۇ: "ئائىشە رەزىيەللاھۇ ئەنھانىڭ پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام شەبان ئېيىنىڭ كۆپ

قىسمىدا روزا تۇتاتتى دېگەن سۆزى، شەئبان ئېيىنىڭ ئون بەشىدىن ئىلگىرىمۇ روزا تۇتقان كىشىنىڭ شەئبان ئېيىنىڭ يېرىمىدىن كېيىنمۇ روزا تۇتسا دۇرۇس بولىدىغانلىقىنى بىلدۈرىدۇ.

شايبى مەزھەب ئۆلىمالىرى بۇ ھەدىسنىڭ ھەممىسىگە ئەمەل قىلىپ مۇنداق دەيدۇ: "شەئبان ئېيىنىڭ ئاۋۋىلىدا روزا تۇتقان ياكى روزا تۇتۇپ ئادەتلەنگەن كىشىدىن باشقىلارنىڭ شەئبان ئېيىنىڭ يېرىمىدىن كېيىن روزا تۇتۇشى توغرا بولمايدۇ.

مانا بۇ كۆپچىلىك شايبى مەزھەب ئۆلىمالىرىنىڭ توغرا قارىشى بولۇپ ھەدىستىكى چەكلىمە تەھرىم (ھارام) ئىكەنلىكىنى بىلدۈرىدۇ.

يەنە بىر قىسىم شايبى مەزھەب ئۆلىمالىرى (رويانغا ئوخشاش) ھەدىستىكى چەكلىمە ھارامنى ئەمەس بەلكى ياخشى كۆرۈلمەيدىغانلىقىنى بىلدۈرىدۇ دەيدۇ. ["ئەل مەجمۇئ" 6-توم 399-400-بەت، "پەتھۇلبارى" 4-توم 129-بەتكە قارالسۇن].

ئىمام نەۋەۋىي رەھىمەھۇللاھ: **ياخشى كىشىلەر باغچىسى** 412-بەتتە مۇنداق دەيدۇ: شەئبان ئېيى يېرىم بولغاندىن كېيىن ئاينىڭ ئاۋۋىلىدا ياكى دۇشەنبە، پەيشەنبە كۈنلىرى روزا تۇتۇپ ئادەتلەنگەن كىشىدىن باشقىلارنىڭ روزا تۇتۇشىنىڭ چەكلەنگەنلىكى توغرىسىدىكى باپ.

كۆپچىلىك ئۆلىمالار شەئباننىڭ يېرىمىدىن كېيىن روزا تۇتۇشنىڭ چەكلەنگەنلىكى توغرىسىدىكى ھەدىسنى زەئىپ دەپ قارىغان بولۇپ، بۇنىڭغا ئاساسەن: شەئباننىڭ يېرىمىدىن كېيىن روزا تۇتۇش ئۈچ كۆرەلمەيدۇ دەپ قارايدۇ.

ھاپىز ئىبنى ھەجەر رەھىمەھۇللاھ مۇنداق دەيدۇ: كۆپچىلىك ئۆلىمالار مۇنداق دەيدۇ: شەئبان ئېيى يېرىم بولغاندىن كېيىنمۇ نەپلە روزا تۇتۇش دۇرۇس بولىدۇ، ئۇلار بۇ توغرىدا كەلگەن ھەدىسنى زەئىپ دەپ قارىغان، ئەھمەد ئىبنى ھەنبەل ۋە ئىبنى مەئىن مۇنكەر دېگەن، (پەتھۇلبارى دىن ئېلىندى)، بەيھەقى ۋە تەھاۋىمۇ بۇ ھەدىسنى زەئىپ دېگەن.

ئىبنى قۇدامە رەھىمەھۇللاھ "ئەلمۇغنى" ناملىق ئەسەردە بۇ ھەدىس توغرىسىدا ئىمام ئەھمەد ئىبنى ھەنبەلنىڭ مۇنداق دېگەنلىكىنى بايان قىلىدۇ: بۇ ھەدىس ئېسىدە تۇتىلىدىغان ھەدىس ئەمەس، بىز ئابدۇرەھمان ئىبنى مەھدىدىن بۇ ھەدىس توغرىسىدا سورىساق، بۇ ھەدىسنى سەھىھ ئەمەس دەپ ماڭا سۆزلەپ بەرمىدى، ئۇ بۇ ھەدىسنى سۆزلەشتىن ساقلىناتتى، ئىمام ئەھمەد مۇنداق دەيدۇ: بۇ ھەدىسنى رىۋايەت قىلغۇچى ئەلا دېگەن راۋى ئىشەنچلىك بولۇپ ئۇنىڭ مۇشۇ ھەدىستىن باشقا ھەدىسلىرى ئىنكار قىلىنمايدۇ.

ئەلا دېگەن ئەلا ئىبنى ئابدۇرەھمان دېگەن كىشى بولۇپ ئۇ كىشى بۇ ھەدىسنى دادىسىدىن دادىسى ئەبۇ ھۈرەيرە رەزىيەللاھۇ ئەنھۇدىن رىۋايەت قىلغان.

ئىبنى قەييىم رەھىمەھۇللاھ "تەھزىب ئەسسۈنەن" دە بۇ ھەدىسنى زەئىپ دېگەن كىشىلەرگە جاۋاپ بېرىپ مۇنداق دەيدۇ: بۇ

مۇسلىمىنىڭ شەرتىگە ئۇيغۇن بولغان سەھىھ ھەدىس بولۇپ، ئەلانىڭ بۇ ھەدىسنى يالغۇز رىۋايەت قىلىشى ھەدىسنىڭ سەھىھ ئىكەنلىكىگە تەسىر كۆرسەتمەيدۇ چۈنكى ئەلا دېگەن ئىشەنچلىك راۋىيدۇر. ئىمام مۇسلىم ئۆزىنىڭ سەھىھ كىتابىدا ئەلانىڭ دادىسىدىن دادىسىنىڭ ئەبۇ ھۈرەيرە رەزىيەللاھۇ ئەنھۇدىن رىۋايەت قىلغان بىر قانچە ھەدىسلىرىنى كەلتۈرگەن، باشقا ھەدىس توپلاملىرىدىمۇ ئىشەنچلىك راۋىيلارنىڭ پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامدىن يالغۇز رىۋايەت قىلغان ھەدىسلىرى كۆپ بولۇپ، مۇسۇلمانلار بۇنى قوبۇل قىلغان ۋە ئۇنىڭ ھۆكۈمىگە ئەمەل قىلغان. يەنە مۇنداق دەيدۇ: بەزىلەر بۇ ھەدىس شەئبان ئېيىدا نەپلە روزا تۇتۇشنى دۇرۇس دېگەن ھەدىسلەرگە زىت كېلىدۇ دەيدۇ، ئەمەلىيەتتە ئۇ ھەدىسلەرنىڭ ئارىسىدا زىتلىق يوق، چۈنكى شەئباننىڭ يېرىمىدىن كېيىن روزا تۇتۇش دۇرۇس دېيىلگەن ھەدىس شەئباننىڭ ئەۋۋىلىدىن باشلاپ روزا تۇتقان بولسا كېيىنكى يېرىمىدىمۇ روزا تۇتسا بولىدۇ شۇنىڭدەك ئۆزىنىڭ ئادەت قىلىۋالغان روزىسى بولسا ئاينىڭ كېيىنكى يېرىمىدىمۇ تۇتسا بولىدۇ دېگەنلىكىنى ئىپادىلەيدۇ، ئەلا ئىبنى ئابدۇراھماننىڭ رىۋايەت قىلغان ھەدىسى بولسا، شەئبان ئېيى كىرگەندىن باشلاپ روزا تۇتمىغان ياكى مەلۇم كۈنلەردە روزا تۇتۇپ ئادەتلەنمىگەن كىشىلەرنىڭ ئاينىڭ يېرىمىدىن كېيىن قەستەن روزا تۇتۇشنىڭ چەكلىنىدىغانلىقىنى بىلدۈرىدۇ".

شەيخ ئىبنى باز رەھىمەھۇللاھىدىن: شەئبان ئېيى يېرىم بولغاندىن كېيىن روزا تۇتۇشتىن چەكلەنگەنلىك توغرىسىدىكى ھەدىس توغرىسىدا سورالغاندا؛ شەيخ جاۋاب بېرىپ مۇنداق دېگەن: قېرىندىشىمىز شەيخ ناسىرىدىن ئەلبانى ئېيتقاندا بۇ ھەدىس سەھىھ، بۇ ھەدىستىن بولغان مەقسەت: شەئبان ئېيى يېرىم بولغاندىن باشلاپ روزا تۇتۇشنى باشلاش چەكلەنگەن، ئەمما بۇ ئاينىڭ كۆپ قىسمىدا ياكى ھەممىسىدە روزا تۇتقان كىشى سۈننەتكە مۇۋاپىق ئىش قىلغان بولىدۇ. "شەيخ ئىبنى باز پەتىۋالار مەجمۇئەسى" 15-توم 385-بەت.

شەيخ ئىبنى ئۇسەيمىن رەھىمەھۇللاھ "سالھىلار گۈلۈستانى" ناملىق ئەسەرنىڭ شەرھىسى 3-توم 394-بەتتە مۇنداق دەيدۇ: "ھەتتا (شەئبان ئېيىنىڭ يېرىمىدىن كېيىن روزا تۇتۇش چەكلىنىدۇ) دېگەن ھەدىس سەھىھ بولغان تەقدىردىمۇ بۇ يەردىكى چەكلىمە ھاراملىقنى ئىپادىلەيدۇ بەلكى ياخشى كۆرۈلمەيدىغانلىقىنى ئىپادىلەيدۇ، بەزى ئۆلىمالارمۇ مۇشۇنداق ھۆكۈم چىقارغان، ئەمما مەلۇم كۈنلەردە روزا تۇتۇپ ئادەتلەنگەن كىشىلەر بولسا شەئباننىڭ يېرىمىدىن كېيىنمۇ روزا تۇتسا بولىدۇ".

جاۋابنىڭ خۇلاسسىسى: شەئبان ئېيىنىڭ يېرىمىدىن كېيىن روزا تۇتۇش ياقىتۇرۇلماسلىق ياكى ھاراملىققا ئاساسەن چەكلىنىدۇ، پەقەت ئاي يېرىم بولۇشتىن ئىلگىرى روزا تۇتقان بولسا ياكى مەلۇم كۈنلەردە روزا تۇتۇپ ئادەتلەنگەن بولسا روزا تۇتسا بولىدۇ. ئاللاھ تائالا ھەممىدىن ياخشى بىلگۈچىدۇر.

شەئبان ئېيىنىڭ يېرىمىدىن كېيىن روزا تۇتۇشتىن چەكلىنىشتىكى ھىكمەت بولسا، ئارقىمۇ-ئارقا روزا تۇتۇپ ئاخىرىدا رامىزان روزىسى تۇتۇشتىن ئاجىزلاپ قالماسلىق ئۈچۈندۇر.

بەزىلەر: شەئبان ئېيىنىڭ ئەۋۋىلىدىن باشلاپ روزا تۇتسا بەك ئاجىزلاپ كېتىدۇ دەيدۇ.

بۇنىڭغا بېرىلىدىغان جاۋاب: شەبان ئېيىنىڭ ئەۋۋىلىدىن باشلاپ روزا تۇتۇشقا ئادەتلەنگەن كىشى ئۈچۈن روزىنىڭ مۇشەققىتى ئاز بولىدۇ.

موللا ئەلى قارى مۇنداق دەيدۇ: "ھەدىستىكى چەكلىمە بولسا: قىزغىنلىق بىلەن رامزان روزىسىنىڭ ھەقىقىتى ئادا قىلىشتىن ئاجىزلاپ قالماسلىق ئۈچۈن ئۈممەتكە قىلىنغان رەھمەتتۇر. ئەمما شەئبان ئېيىدا تولۇق روزا تۇتقان كىشى دېگەن: روزا تۇتۇشقا كۆنۈپ كېتىدۇ، روزا تۇتۇش بىلەن دۇچ كېلىدىغان قىيىنچىلىق يوق بولىدۇ".

ئاللاھ تائالا ھەممىدىن ياخشى بىلگۈچىدۇر.